

Міжнародна конференція з питань поширення перської мови та літератури: стан, проблеми, перспективи

16–19 січня 2012 р. в столиці Ісламської Республіки Іран м. Тегеран пройшла Перша міжнародна конференція «Поширення перської мови та літератури: стан, проблеми, перспективи». В сучасних умовах поглиблення науково-інформаційного співробітництва між Україною та Ісламською Республікою Іран, зокрема, міжбібліотечної співпраці, а також з огляду на функціонування Бібліотеки Ісламської Республіки Іран при Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського, участь української сторони у цьому заході була вкрай важливою, оскільки фонд Бібліотеки ІРІ формують видання мовою фарсі, від яких значною мірою залежить поширення перської мови та літератури на українських теренах.

Всю підготовчу і організаторську роботу з проведення цього поважного наукового зібрання взя-

ла на себе Рада з поширення перської мови та літератури. І це цілком закономірно, адже саме на це утворення, до складу якого входять представники Міністерства науки, досліджень і технологій Ірану, Міністерства культури та ісламської орієнтації, Міністерства освіти і закордонних справ ІРІ, а також низка відомих професорів-дослідників перської мови та літератури. Ще наприкінці 80-х років ХХ ст. державою було поставлено завдання гармонізувати діяльність усіх наукових, культурних, громадських організацій Ірану, які опікуються питаннями вивчення та поширення перської мови і літератури.

Загалом у конференції взяло участь понад 350 делегатів з різних країн світу: Ірану, Єгипту, Польщі, Австрії, Італії, Іспанії, Туреччини, Казахстану, України, Боснії, Великобританії, Таджи-

кистану, Росії та ін. Серед них були дослідники, викладачі вишів, які мають безпосереднє відношення до іраністики та сприяють поширенню перської мови, а також фахівці, котрі опікуються питаннями іранської культури у своїх країнах. Таке масштабне представництво свідчить про актуальність заявленої теми, про підвищений інтерес світової наукової спільноти до поглиблення творчих контактів з іранськими вченими, до більш широкого обміну думками, інформацією, досвідом з широкого спектру культурологічних питань.

Місцем проведення форуму було обрано Інститут літератури та іноземних мов університету ім. Еламе Таба Табаї. Згідно з ісламськими традиціями, кожний захід на конференції розпочинався із читання Корану та прослуховування державного гімну Ісламської Республіки Іран. Обов'язковою умовою участі у конференції стало написання наукової статті на тему заходу, анотацію якої необхідно було надіслати до редакції Ради з розповсюдження перської мови та літератури заздалегідь. За даними, опублікованими на офіційному сайті Ради, на адресу оргкомітету надійшло 250 праць, 220 з яких, тобто 90 % – це не просто анотації, а ґрунтовні статті. Приємною несподіванкою для учасників зібрання стало те, що перед початком засідань кожному вручили книгу «Chikideye makalat, 1390», яка вже містила раніше подані матеріали*.

Голова Ради, д-р **Аббас Алі Вафаї**, відкриваючи конференцію, привітав присутніх і відзначив, що вона присвячується актуальним проблемам – розвитку іранознавчих досліджень у зарубіжних країнах. Він подякував усім учасникам за дослідницькі напрацювання та наголосив на їх значущості для іранської науки, адже: «із звершенням Ісламської революції (1979 р.) прийшло нове бачення іранської культури. Перська мова має багато шанувальників та цінителів за кордоном, з якими необхідно встановити зв'язки, їх думки є для нас надзвичайно важливими».

У своїй доповіді д-р Аббас Алі Вафаї детально зупинився на основних напрямках діяльності Ради. По-перше, це освітня діяльність: проведення курсів підвищення кваліфікації як у країні, так і поза її межами, організація перських мовних курсів за кордоном, створення можливостей для вивчення перської мови та літератури в зарубіжних університетах; по-друге, встановлення контактів з іноземними студентами, котрі вивча-

ють перську мову та літературу, підтримка та оснащення навчальних, інформаційних центрів перської мови і літератури за кордоном, забезпечення книгами, комп'ютерними програмами та іншими мультимедійними ресурсами, навчальними матеріалами, надання освітньої підтримки цим центрам; по-третє, добір і підготовка навчальних текстів, освітня допомога іноземцям, супроводження та проведення досліджень, публікація наукових праць, перекладів з перської мови та літератури, сприяння науковцям, дослідникам у виданні їхніх праць; по-четверте, створення баз даних та введення їх до Інтернету, забезпечення усіх бажаючих навчальними ресурсами, налагодження зв'язків зі студентами, дослідниками, котрі виявляють інтерес до перської мови та літератури.

Доповідач наголосив, що Центр перської мови та літератури, котрий функціонує при Раді, і Організація культури та ісламських зв'язків отримують постійну підтримку з боку Міністерства культури та ісламської орієнтації, членів Ради перської мови та літератури, Секретаріату Ради, відповідних відділів Міністерства науки, досліджень і технологій, Міністерства освіти і виховання, Міністерства закордонних справ, Академії перської мови та літератури, спільнот прихильників Ірану поза межами країни, викладачів перської літератури, мовознавства, іранознавства з університетів різних країн світу. На завершення Аббас Алі Вафаї відзначив активну позицію іранської влади щодо пропаганди своєї культури у всьому світі. Про це свідчить, насамперед, інформаційний ресурс, представлений на офіційному сайті Ради розповсюдження перської мови та літератури. Остання активно позиціонує свою діяльність, подаючи змістовні матеріали (звіти) про свою роботу, досягнення, про проведені та заплановані заходи, визначні події культурного життя країни, презентує нові видання з різних галузей знання та підтримує активний діалог з користувачами у глобальній мережі Інтернет. На сайті, поряд з різномановною інформацією, розміщені також навчальні посібники від початкового до найвищого рівня вивчення перської мови в режимі онлайн.

У перший день конференції (16 січня) низку цікавих доповідей було оприлюднено на круглому столі, що проходив у приміщенні Академії мови та перської літератури. Захід розпочався з вітального слова її президента д-р **Ходдада Аделя**. У доповідях порушувалися актуальні питання перської мови та літератури. Кожен з виступаючих презентував свої публікації з проблематики, якою він

* *Sahrai R. M. Chikideye makalat. – Tehran: Shouraye gostaresheshe zaban va adabiyate farsi, 1390. – 222 p.*

опікується. «Порівняльний словник з мов і нових іранських діалектів» (Тегеран, 1390) представив **Мохаммад Хасандуст**; «Бібліографія сучасної літератури від Конституційної революції до 1389 р.» (Тегеран, 1390) – **Фаріде Разі**; «Впровадження термінів в Ірані і у світі» (Тегеран, 1390) – **Реза Мансурі**; «Перська поезія від учора до сьогодні» (Тегеран, 1390) – **Омід Табібзаде** та ін. Іноземні гості знайомили аудиторію з власними творчими напрацюваннями та проблемами, що найчастіше виникають при поширенні перської мови в їх країнах.

У рамках конференції для гостей і учасників було організовано відвідання бібліотеки Академії мови та перської культури. Персонал бібліотеки провів екскурсію, присутніх детально ознайомили з фондами книгозбірні, які містять книги мовою фарсі: стародруки – близько 96 219 томів (29 121 найменувань), кам'яні – 3500, рукописні книги – 203 томів; книги мовою урду: стародруки 1000 томів; книги латинською, англійською та іншими мовами: 19 241 том (7146 назв); перські періодичні видання з минулого і сучасного: 611 назв; латинські періодичні видання з минулих часів: 99 назв документів; деякі рукописи Німі Юшиджа, Голам Алі Хаддада Аделя, Джавада Хадіді та ін.; мікрофільми – 248 назв; мікрофіші: 32 назви; перські дисертації – 90 назв, неперські – 6; компакт-диски – 96 шт. Що характерно, вся ця інформація розміщена на доступному сайті <http://www.persianacademy.ir/fa/ketabxane.aspx>.

У наступні дні засідання конференції проходили в Інституті літератури та іноземних мов університету ім. Еламе Таба Табаї. Учасники зібрання доповідали та обговорювали різні аспекти заявленої теми, акцентували свою увагу на питаннях подолання перешкод у поширенні перської мови в окремих країнах.

Міністр культури та ісламської орієнтації д-р **Хосейні**, зокрема, зазначив, що перська мова та література – «документ» культурної самобутності та забезпеченості (гарантійний фонд) іранської нації, а іранське писемне надбання є її духовним капіталом. Ця мова не є мовою однієї нації, на ній творили мислителі тисячоліттями, вона відображає історію цілої низки народів.

Голова Організації культури та ісламських зв'язків, д-р **Мохаммад Бакер Хорамшад** наголосив на важливості таких моментів: створення курсів вивчення мови фарсі; поширення вивчення перської мови у зарубіжних країнах через Інтернет; проведення міжнародних олімпіад з перської

мови; реєстрація перської мови у якості 7 міжнародної мови Організації Об'єднаних Націй; створення асоціації іноземних випускників факультетів перської мови та літератури.

Цікавою була доповідь члена наукового комітету секретаріату штабу (центру) з розповсюдження перської мови та іраністики Міністерства науки, досліджень і технологій **Захри Остадзаде** і викладача міжнародних відносин університету «Тарбіят-е моалем» **Арслана Карбані** на тему «Прогалини в роботі опікунських органів з розповсюдження перської мови та літератури закордоном». Вони наголосили, що одним з найважливіших завдань у галузі культури Ісламської Республіки Іран є поширення перської мови в інших країнах, на що спрямовується політика уряду, і що передбачено низкою відповідних законів. Останнім часом цій меті служать і різноманітні науково-культурні заходи. Йшлося і про методику розповсюдження по світу мов іншими країнами, вона порівнювалася з особливостями формування політики з цих питань в ІРІ.

Викладач університету Гіляна **Лейла Дарвішалі Пурасетане** говорила про можливості та проблеми викладання перської мови у російськомовному середовищі. Вона зазначила, що економічні, торговельні та культурні відносини Росії і Ірану мають багатовікову традицію, і саме це виступає важливим підґрунтям для інтеграції культур обох країн. Наразі країни активно співпрацюють у галузі культури, освіти, тому викладання перської мови для російськомовних громадян з кожним роком набирає обертів, хоча існують проблеми з віртуальним навчанням, з усуненням обмежень у дослідженнях, з організацією публікацій в електронних виданнях.

Вчений з Індії д-р **Алім Ашраф Хан** розповів присутнім про діяльність найстарішого іранського культурного центру в Індії – Культурного представництва Ісламської Республіки Іран у Новому Делі, яке було відкрито майже 50 років тому. На його переконання, представництво відіграє важливу роль у популяризації перської мови, культури та іранської – ісламської цивілізації, воно презентує основи Ісламської революції, зберігаючи культурну самобутність як Індії, так і ІРІ. Доповідач інформував про різнопланові науково-культурні заходи, котрі проходять на базі центру: семінари, круглі столи, національні та міжнародні конференції, наукові засідання. Його колега, д-р **Сейед Келім Есгар** звернув увагу учасників форуму на видавничу діяльність центру, зокрема, презенту-

вав поважне наукове видання – шоквартальник «Канд-е парсі», в якому публікуються наукові статті з актуальних проблем іраністики.

Гість із Таджикистану **Молла Ахмадшах Чаргасіаф** доповів про поширення перської мови в своїй країні. Він зазначив, що наразі серед таджиків спостерігається активний інтерес до її вивчення. В усіх таджицьких школах з 4-го по 8 клас викладається каліграфія перської мови.

Керівник групи перської літератури Панджабського університету проф. **Мохаммад Салім Мозахар** виступив з доповіддю «Послуги викладачів Панджабського університету з поширення перської мови в Пакистані». Інший представник Пакистану д-р **Мохаммад Акбаль Шахед** розповів про діяльність освітньо-дослідних центрів перської мови у Бахавалпурі. З особливим інтересом аудиторія сприйняла його інформацію про роботу центрів «Хейрпур Тамівалі» і «Садекабад», де зберігаються тисячі примірників унікальних рукописів та першодруків.

Від України у форумі взяли участь декан факультету кримськотатарської та східної філології Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського, професор, д-р філол. наук **А. Меметов**, викладач перської мови Київського національного лінгвістичного університету **К. Падуга**, працівник Посольства Ісламської Республіки Іран в Україні **О. Бодра**, наук. співробітник Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського **Л. Дем'янюк**.

У виступах членів української делегації йшлося про дослідження в галузі іраністики на теренах

України. Зокрема, наші представники презентували видання, в яких ґрунтовно проаналізовано аломорфні та ізоморфні ознаки української та перської мов на лексико-семантичному та граматичному рівнях. Належну увагу було приділено питанням роботи іранського осередку в НБУВ – Бібліотеки Ісламської Республіки («Іранська бібліотека»). Л. Дем'янюк висвітлила історію становлення, основні завдання та функції цієї бібліотеки у сучасних умовах. Були також окреслені шляхи поліпшення функціонування книгозбірні, особливо, що стосується комплектування її фондів, нарощування бібліотекознавчих досліджень при ній. Учасники зібрання схвально зустріли пропозиції встановити прямі двосторонні відносини з Радою з розповсюдження перської мови та літератури, налагодити проведення спільних конференцій, круглих столів, безпосереднє постачання літератури та комплектування фонду іранськими виданнями, організувати курси перської мови в НБУВ.

Підбиваючи підсумки своєї роботи, учасники конференції наголосили на актуальності питань, які порушувалися на засіданнях, відзначили практичний зміст більшості доповідей і виступів. Плідна робота конференції, змістовні зустрічі та професійне спілкування збагатили учасників заходу досвідом, новими ідеями, бажанням й надалі досліджувати цей надзвичайно цікавий і важливий напрям іраністики.

Людмила Дем'янюк,
наук. співробітник НБУВ,
канд. іст. наук